GAZETA KRAKOWSKA

Nro 5.

Z KRAKOWA DNIA 15. STYCZNIA 1817 Roku WE SZRODĘ.

Z Warszawy d. 7 Stycznia.

KOMMISSYIA RZĄDOWA

Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego.

Dawna Polska szczycąc się dwoma Głównemi Szkołami w Krakowie i Wilnie, zapatrywała się z wdzięcznością i uszanowaniem na drogie te pomniki mądrości i gorliwości o rozszerzenie Nauk, niewygasłey pamięci Królów, Kazimierza W., Jagiełłow i Batorego. Dziś zrządzeniem Nayważszey Opatrzności szczęśliwie odrodzona Polska, znayduie w tem względzie nowe pobudki do swey chluby i nieograniczoney wdzięczności. Naywspanialszy Jey Monarcha *Alexander I.*, chcąc dobrodzieystwami Pokoiu przewyższyć woienną swoię chwałę; Założyciel tylu Szkół różnego stopnia w dawnieyszych swoich kraiach, raczył nayłaskawiey przychylić się do założenia i w naszem Szkoły Naywyższey. Znalazłszy w nowey swoiey stolicy iuż kwitnące, acz niedawno zaprowadzone, dwa Wydziały Akademickie, przydaie do nich trzy inne, i połącza ie w ieden Uniwersytet albo Szkołę Główną, przez następuiący Wyrok:

My z Bożey Łaski

ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski &c. &c. &c.

Wszystkim komu o tem wiedzieć należy, wiadomo czyniemy.

Lubo znaleźliśmy w Królestwie Polskiem rozszerzone światło Nauk przez zaprowadzone Szkoły rozmaite i instytuta uczone; iednak w troskliwości stateczney o dobro poddanych Naszych, chcąc do nayważszego naukowego stopnia doprowadzić oświecenie narodowe, przedsięwzięliśmy ustanowić Szkołę Główną, w którey młodzież nabywaiąc wiadomości w szczególnych umieiętnościach, stosownie do swych zdolności i przyszłego powołania, usposabiałaby się na pożytecznych kraiowi sług i obywateli.

Zważaiąc przeto, iż miasto nasze stołeczne Warszawa, w którem iuż od lat kilku kwitną dwa oddzielne Wydziały, Prawa, Administracyi i Nauk Lekarskich, nay-

bardziey odpowiada zamiarowi Naszemu, ustanawiamy w niem Szkołę Główną, zaszczycaiąc ią imieniem Królewskiego Uniwersytetu, składać się maiącą z pięciu Wydziałów, to iest: 1. Teologii; 2. Prawa i Nauk Administracyynych; 3. Nauk Lekarskich; 4. umieiętności Fizycznych i Matematycznych; 5. Nauk i sztuk pięknych; pod bezpośredniem zwierzchnictwem Rektora i właściwych Dziekanów.

Tym sposobem ustanowioney przez Nas Szkole Główney i wszystkim składać ią maiącym, tak kraiowym, iako z zagranicy przybywaiącym Nauczycielom i Słuchaczom, zapewniamy szczególną Naszę Królewską opiekę. Nadto Nauczycielom prawo do wszelkich zaszczytów i ozdób, a mianowicie za przykładem chwalebney pamięci Króla Zygmunta I., aktualnym Professorom nieszlachcie przywiley osobistego szlachectwa, które po dziesięciu latach uczenia, spadać ma dziedzictwem na ich potomstwo.

Upoważniamy Szkołę Główną do dawania wszelkich stopni w każdym Wydziale, i utrzymywania osobney cenzury na pisma swych Członków, a pod temi względami chcemy ią mieć w równi z Uniwersytetami, w Naszych iak w innych Państwach istnieiącemi.

Zaprowadzenie tey szkoły Główney, dostoyne iey umieszczenie, uposażenie dostateczne z funduszów edukacyynych, i dozor nad nią Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Oświecenia publicznego polecamy.

Co dla większey wagi podpisem ręki Naszey Królewskiey, przy wyciśnieniu pieczęci Królestwa Naszego Polskiego stwierdzamy.

Dan w Petersburgu dnia siódmego (dziewiętnastego) Listopada, Tysiąc ośmset szesnastego roku.

(podp.) *ALEXANDER.*

Wymienione naywyższym Wyrokiem dyplomatycznym pięć Wydziałów Akademickich, w planie swoim obeymuią wszystkie nauki, umieiętności i kunszta, iakie w naypierwszych Uniwersytetach czyli Szkołach Głównych dawane bydź zwykły. Ten zatem nayłaskawszy Wyrok iest uwieńczeniem nieocenionych tych Dobrodzieystw, iakiemi Naywspanialszy Monarcha w tak krótkim czasie obdarzył naród Polski, a zadatkiem owych, których po wielkomyślnem i Oycowskiem Jego sercu nieomylnie spodziewać się ieszcze może. Nowo ustanowiona Szkoła Główna nie tylko dopełnia wewnętrznego Władz kraiowych urządzenia, ale nadto czyni podobnem wykonanie zbawiennych Ustaw, maiących za cel należyty dobór Urzędników do różnych stopni i powołania, od czego zależy porządek i szczęście mieszkańców kraiowych. Już dawniey w Warszawie zaprowadzone Wydziały Prawny z Administracyią i Lekarski, acz dotąd pozbawione pomocy innych, wydaią chlubne owoce prac swoich, dla licznych odnóg posługi publiczney. Przydane z początkiem roku 1817 trzy brakuiące Wydziały, tem bardziey w połączeniu wzaiemnem wspierać się będą, i podadzą Młodzieży kraiowey sposobność doskonalenia się w tych naukach, bez których dotąd albo się obeyść, albo z znacznym kosztem za granicą szukać musiała. Nie pozostaie iey zatem, iak tylko, aby przeiąwszy się głębokiem uczuciem wdzięczności dla Naylepszego Monarchy, który po tylu nieszczęśliwych zmianach, wielkich

stratach i dolegliwych klęskach, opatrzył Naród Polski we wszystkie środki do ugruntowania własnego szczęścia i chwały, przy złożeniu potrzebnych dowodów, zgłaszała się niezwłocznie do Ogólney Rady Szkoły Główney w Warszawie, i tam żądała swego przyięcia na Kursa Akademiczne.— Dan w Warszawie dnia 31 Grudnia 1816.

(podp.) Minist: Prezyd: Stanisław *Potocki.*

Surowiecki S. I. K. R. W. R. i O. P.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
&c. &c. &c.
Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy nowo nadeyść maiący rok 1817 staie się odtąd etatowym rokiem, w którym Władze Administracyyne kraiu stosownie do przepisaney sobie nowey organizacyi, w całey rozciągłości działać maią skutecznie, nowy kształt rzeczy, do ogólney pomyślności narodu dążący, iak z iedney strony wymaga troskliwey pieczołowitości Rządu i gorliwego poświęcenia Urzędników, tak nawzaiem dopomina się ze strony obywatelskiey szczególnego zaufania, i statecznych na kraiowe potrzeby zasileń. Jedynym do tego środkiem są regularne wpływy podatków.

Wiadome są powszechnie dobroczynne zamiary, i oycowska nad ziemią naszą opieka Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla, Pana Naszego Miłościwego, a szczęśliwe łask Jego skutki, już się dziś niewątpliwie okazuią. Wspaniały Monarcha wskrzesiwszy byt Polskiego narodu, początki Panowania swego samemi naznaczył dobrodzieystwy i hoynie ich dotąd udzielać nie przestaie.

Z Naywyższey woli Jego zniesiony nie ieden rodzay podatków, dał mieszkańcom tey ziemi wytchnąć po tylu klęskach, i cierpieniach, a pod spokoynem i łaskawem Berłem na nowe zapomóc się w siły.

Wszystkie Wyroki Jego noszą cechę serca o dobro poddanych nayczulszego. Nadanie kraiowi trwaley, a z życzeniem i potrzebą iego zgodney Konstytucyi, troskliwość o rozkrzewianie światła z nauk, kunsztów i prawych obyczaiów, ułatwianie środków przemysł narodowy dźwigaiących, naprawa dróg, mostów, i wodnych kommunikacyy, opatrzenie kraiu w Instytuta Górnictwa, rolnicze, i leśne, wprowadzenie nowego do miast porządku i onych ozdoby, zabezpieczenie każdego osoby i własności, usunienie samowolnego ucisku lub nierówności w znoszeniu kraiowych ciężarów, zaprowadzenie nayściśleyszey w płacach i wydatkach oszczędności; wszystkie te kroki dla ulgi mieszkańców; i dla polepszenia ich stanu przedsięwzięte, i ciągle dotąd postępuiące, kiedy są tak iawnym dowodem, nayłaskawszych Miłościwego Pana o szczęście Polaków usiłowań, powinny bydź oraz dla ich serc niewyczerpanym wdzięczności i ulegania zakładem. Tym powodowani celem wzywamy wszystkich Obywatelów, ażeby staraniom Rządu o dobro powszechne godnie odpowiadaiąc, starali się z początkiem nadchodzącego roku w opłacie celuiących od każdego podatków wcześnie i pilnie uiszczać.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney d. 14 Grud: 1816.

(Podpis:) *Zaiączek*

Minister Przycho: i Skarbu

(Podpis:) T. *Matuszewicz.*

)2(

Radca Sekr: Stanu, Jen. brygady (pod.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekr: Stanu, Jen: Brygady (Podpisano) *Kossecki.*

Za zgodność : *J. Kruszyński*, S. J. K.

Wypis z Rozkazow dziennych do woyska Polskiego Jego Cesarzewicowskiey Mości W. X. Konstantego.

Dnia 27 Grudnia 1816.

Za Naywyższym Rozkazem.

Umieszczony zostaie

W piechocie: W pułku 3cim liniiowym, Podporucznik Dominik Ostrowicki, z dawnego pułku 1go piechoty.

Rachować ma starszeństwo.

W piechocie: Adjutant polowy przy Jenerale Brygady Niesiołowskim, Kapitan Gawdzilewicz, w pułku 4tym liniiowym.

Otrzymuią żądane dymissyie dla interesów familiynych

W gwardyi: Z szwadronów strzelców konnych Podofficer Felix Rakowski, w stopniu Podporucznika z woyska.

W piechocie: Przykommenderowany do pułku 4go liniiowego, Podporucznik Zenon Roman.

Dla słabości zdrowia

Z pułku 2go strzelców pieszych, Porucznik Apolinary Węgierski, w stopniu Kapitana.

Dla dobrego sprawowania się

Z pułku 3go liniiowego, Sierżant Hipolit Grabowski; z pułku 4go liniiowego, Sierżanci starsi: Stanisław Niemcewicz i Michał Rakowski; z pułku 7go liniiowego, Podchorąży Paweł Bokiewicz i Sierżant Jan Gromadzki; z pułku 4go strzelców pieszych, Sierżant starszy Kazimierz Gołowiecki; w szyscy w stopniu Podporuczników.

Otrzymuie dymissyią

Z Korpusu Inwalidów: Kapitan Lipiński.

Dnia 30 Grudnia 1816.

Za Naywyższym Rozkazem.

Otrzymuią żądane dymiessyie dla interessów familiynych

W piechocie: Z pułku 2go liniiowego, Kapitan Alexander Dąbski, z pozwoleniem noszenia munduru.

Dla słabości zdrowia

Z tegoż pułku: Porucznik Aloizy Loszczyński, w stopniu Kapitana. Z pułku 1go strzelców pieszych, Porucznik Adolf Cichowski.

Dla interessów familiynych

W ieździe: Z pułku 4go strzelców konnych, Kapitan Michał Łappa. — Przykommenderowany do pułku 4go ułanów, Podpułkownik Chłapowski.

Dnia 2 Stycznia 2817.

Za Naywyższym Rozkazem.

Umieszczony zostaie

W piechocie: W pułku 2gim liniiowym, przykommenderowany do tego pułku, Kapitan Wincenty Wendorff, za przyprowadzenie w naywiększym porządku oddziału zaciągowych, danie onym w czasie marszu pierwszych początków nauki, oraz schwytanie dwóch zbiegów, przez inny oddział w drodze zostawionych.

Z Petersburga d. 6 Grudnia d. k.

Przez ukaz dnia 13 Listopada mianowani zostali Radcami Stanu, Professorowie zwyczayni Uniwersytetu Wileńskiego, Radcy Kollegiialni: Sprawuiący urząd Rektora, Dziekan oddziału nauk lekarskich, Jan Lobenwein; Professor Chemii, Jędrzey

Sniadecki; Professor medycyny Ferdyn Spitznagel.

Ukazem z dnia 16 Listopada, pierwszy Radca banku assygnacyynego, Xiążę Chowański, mianowany iest zarządzaiącym wszystkiemi wydziałami tegoż banku.

Były Marszałek Guberski Gubernii Wołyńskiey Gostyński, otrzymał brylantowaną ozdobę orderu S. Anny 2giey klassy.

Dnia 29 Paźdź: Chersonski Gubernator woienny, Hrab: Langeron, przybył do Olwiopola, i odprawiwszy popis woysk wyiechał do Nikołajewa.

Z Londynu d. 28 Grudnia.

Dworska gazeta donosi o mianowaniu Jen: porucznika, Lorda Cambermere, gubernatorem w Barbados.

W. Xże Mikołay opuścił d. 23 Edinburg i udał się do Glasgowa.

W pierwsze święto Bożego narodzenia dał Xże Rejent w Brigthon na 24 osób obiad, a potem koncert. W wigiliią rozdano ubogim w Brighton i okolicach 9500 funtów mięsa i 10,000 dwóch funtowych bochenków chleba.

D. 26 w wieczór przybył tu niespodziewanie z Francyi Xże Wellington z swoim Jenerałem adjutantem Arturem Hill. Gdy przeieżdżał przez Dartford, kazał Lorda Castlereagh w wieyskiem iego mieszkaniu pod North Cray, uwiadomić o swoim przybyciu i prosić go do miasta. Castlereagh udał się zaraz do Londynu i długo rozmawiał z Wellingtonem. Ostatni przybył na pocztowym statku z Kale i przywiózł nader ważne z Paryża z dnia 24 Grudnia wiadomości. W politycznym względzie panuie tam spokoyność; ale niedostatek chleba tak w tey stolicy, iako też w północnych prowincyiach Pikardyi, Artezyi, i t. d. powiększa się aż do zatrwożenia. Wszelako nie iest to iedyna i główna przyczyna nagłego tu przybycia Xcia Wellingtona. Ma on względem własnego korpusu do umówienia się z rządem. Lecz nikt zgadnąć nie potrafi prawdziwey przyczyny iego niespodziewanego tu przybycia. Mówią, iż za parę dni uda się do Paryża.

Znakomitsi mieszkańcy parafii St. James w Westminsterze dali w iedney Londyńskiey gospodzie wielki obiad z powodu długiego życia teraźnieyszego Króla i dłuższego od swoich poprzedników panowania. Oby Opatrzność (wyrażaią z tego powodu tuteysze pisma) raczyła nam długo ieszcze utrzymać tego Oyca ludu swoiego!

Xże Rejent pomnożył znacznie swoią zbroiownią trofeami z pod Waterloo. Ministrowie pracuią teraz ustawicznie nad uprzątnieniem wszelkich trudności, iakie podczas posiedzeń parlamentu znaleźćby mogli. Jeden z dzienników tuteyszych zapewnia, iż wydział skarbowy przy teraźnieyszem urządzeniu skarbu nie będzie na rok przyszły żadnych nowych podatków proponował. Niedobor 12 do 15 mill. f. szt. ma bydź przez pożyczkę zastąpiony, od którey prowizyia będzie z funduszu umorzenia opłacana.

Młody Watson nie iest dotąd schwytany, i zdaie się nawet, iż zaprzestano go szukać. Mówią, iż znayduie się iuż w Morlaix we Francyi. Oyciec iego miał wyznać, iż iego syn miewa czasami pomieszanie zmysłów i zawsze iest lekkomyślny. Za Prestona zapisali Rękodzielnik Słomianych kapeluszow i Szewc po 50 f. szt. porękoymii.

Mówca ludu Hunt stara się ciągle u-

trzymać swoie znaczenie przez patryotyczne swoie usiłowania, iak przyiaciele iego głoszą. W Bristol rozpisał także zgromadzenie ludu dla naradzenia się nad reformą parlamentu, &c. Na zgromadzenie to wyznaczył zgie święto Bożego narodzenia. A że lud w czasie świąt zwykł się trunkami bawić, Magistrat Bristolski przedsięwziął zatem ostrożności kroki dla utrzymania spokoyności. Wiele obywateli odłożyli także kolędę dla swoich służących aż po świętach. W takim sposobie była zupełnie spokoyność zapewniona. Ulewa zapadła tymczasem zgromadzenie, i iak Ministeryialne pisma wyrażaią, posłużyła do ostudzenia gorącości obraduiących. Każdy szukał schronienia przed deszczem i ogrzania się, i rozbiegło się zgromadzenie. Jeden tylko Mówca Hunt z około 100 hołoty pozostał na mieyscu zgromadzenia, nie zważaiąc na deszcz i burzę, ale nakoniec i on musiał się oddalić. Sto obywateli uzbroiło się z ochoty dla utrzymania spokoyności, i stała w gotowości dostateczna siła woyskowa.

W Glasgowie 1700 uczniow zrobili pomiędzy sobą składkę dla ubogich.

Podczas świąt Bożego narodzenia Lord Prezydent kazał dać każdemu z tuteyszych więźniow w liczbie 900 po funcie chleba, po funcie mięsa i po zbanku porteru. — Do Jrlandyi dozwolono wprowadzać mąkę z Ameryki. — O zaburzeniach ludu nie słychać więcey nigdzie, iedni tylko Ludiści (burzyciele machin) dopuszczaią się w niewielkiey liczbie gwałtow i rabunku.

Marszałek Soult znayduie się teraz u Hr. Softon w hrabstwie Lankaster.

Słychać, iż Król Hiszpański chce zwołać stany królestwa dla zaradzenia niedostatkowi skarbu.

Podrożny przybyły z wyspy S. Heleny opowiada, że tamteyszy kapitan Angielski ciekawy bardzo widzieć człowieka, który tak długo naywiększą w świecie grał rolą, wśliznął się do Longwood i zaspokoił swoią ciekawość przez rozmowę z Napoleonem, który wielkie okazał nieukontentowanie z obeyścia się z nim Mocarstw Europeyskich. — Żalił się także bardzo na rząd Angielski, a mianowicie na Lorda Bathurst, ponieważ on podiął się przywieść do skutku postanowienia sprzymierzonych Monarchow względem niego. Zaspokoiwszy kapitan swoią ciekawość, oddalił się, lecz dowiedział się o tem Gubernator, mocno go wyłaiał i kazał mu w domu swoim stanąć, skąd nie będzie mógł dostać się do Longwood.

Kongress ziednoczonych Stanow ma się d. 2 Grudnia zgromadzić, a d. 4 maią poiedyncze stany przystąpić do obrania prezydenta i wiceprezydenta. Mowią powszechnie, iż P. Quincy-Adams opuści poselstwo w Londynie i mianowany będzie sekretarzem stanu. — W Montreal w Kanadzie dały się czuć około środka Listopada kilkokrotne wstrząśnienia ziemi, a naymocnieysze d. 16.

Noworgska gazeta pod d. 4 Listopada zawiera następuiące obwieszczenie: „Duchowni i inne do stanu duchownego należące osoby myślą się w przyszłą środę o godzinie 4 z południa w Konzystorzu zgromadzić, dla naradzenia się nad utworzeniem towarzystwa do nawrocenia ży-

dow." — Nazaiutrz ogłosiła taż gazeta następuiące uwiadomienie: " Wszyscy Izraelici proszeni są do znaydowania się na powszechnem zgromadzeniu d. 6 b. m. o godzinie 7 w Synagodze, gdzie obrana bydź ma kommissyia do nakłonienia stronnikow Chrześciiaństwa do Żydostwa.

(Pod.) *Izraelita.*

Podług listow z Buenos-Ayres zaszły pomiędzy woyskami Portugalskiemi i rokoszańskiemi pod Artigasem utarczki z powodu wybierania żywności, ale do walney bitwy dotąd nie przyszło.

List z wyspy S. Tomasza pod d. 20 Października dodaie do dawnieyszych zdarzeń w prowincyi Karakas, co następuie: " Po pobiciu Boliwara, zwot nazwiskiem Mac-Gregor, który niedawno wszedł był w służbę niepodległych i zaślubił sobie Karakaskę, potrafił na czele jazdy otworzyć sobie drogę w głąb kraiu; przeszedł pomiędzy stolicą i nieprzyiacielem, uderzył na Barcelonę i pod tem miastem połączył się z innemi rokoszanami, pobił d. 10 Września woyska Królewskie pod Lopezem i opanował Barcelonę. W kilka dni potem Królewscy Hiszpanie rozpuścili pogłoskę, że to miasto odzyskali; ale przybyły tu wczoray prosto stamtąd okręt (d. 15 Października) donosi przeciwnie, że Jenerałowie Mac-Gregor, Piar, Bermudez i Morino uderzyli na Królewskie woysko pod Jenerałem Morales, i po długim i mocnym odporze zupełnie pobili. Morales musiał zwycięzcom zostawić swoie tabory, działa i wiele jeńcow. Plac bitwy okryty był trupami i Królewscy wodzowie zaledwo potrafili uyść z 300 swoiemi ludźmi. Bermudez który żołnierzom swoim dawał przykład odwagi, odniosł kilka ran. Kumana nie iest ieszcze wziętą. Zwycięzcy rokoszanie postępnią tymc asem przeciw Karakas, i w drodze przyłączyć się do nich miał, Jen. Sorales, prowadzący świeży korpus. Pięćset ludzi opuściło przed kilku dniami Portorico, dla wsparcia woysk Królewskich; lecz zapewne przybędą iuż zapoźno, bo Karakas i Gwaiara będą przed ich przybyciem w ręku rokoszanow. Jedyna fregata, którą Hiszpanie w tych wodach mieli, spaliła się przypadkiem. Wyspa S. Małgorzaty, wyiąwszy zamek Pampatar, znayduie się w ręku rokosanow, których sprawa zdaie się iść pomyślnie."

Z Paryża d. 27 Grudnia.

Król rozkazał oznaymić, iż w d. 31 Grudnia, 1 i 2 Stycznia odbierać będzie od Dam i męszczyzn zwykłe uszanowanie. — J. K. Mość rozkazał na nowo wyliczyć departamentowi Aisne 30,000 fr. dla wsparcia gmin naynieszczęśliwszych.

D. 24 zebrał się drugi sąd woyskowy pierwszey dywizyi Paryzkiey pod prezydencyią Xcia Gramont dla sądzenia zaocznie Jen. porucznika Sawary, Xcia Rovigo. Głownym dla potępienia go dowodem, był własny iego bilet pisany do Xcia Otranto (Fouché) w którym poleca mu Lekarza Renailt, który ułatwiał korrespondencyią między nim, iego stronnikami i wyspą Elbą. Bilet ten był oprocz innych dowodow dostatecznym do skazania go na śmierć, iakoż iednomyślnością skazany na nią został. Pani Savary, iego małżonka i matka 7 dzieci, znaydowała się z dwiema starszemi corkami w czarnych sukniach na tey sprawie; lecz widząc, że iey przełożenia żadnego nie czynią na sędziach wrażenia, oddaliła się przed ogłoszeniem wyroku.

Izba Parow zamieniła znaczną więk-

szością proiekt znoszący rozwody w ustawę, a izba Deputowanych proiekt upoważniaiący Duchownych do przyymowania darow i odkazow w dobrach ruchomych i nieruchomych i one bez mocy pozbycia posiadania. — Od wczorayszа w izbie Deputowanych zachodzą wielkie spory względem proiektu do ustawy o obiorach. Ultraroialiści chcą mieć dwie klassy obieraczow; strona Ministrowska, trzymaiąc się proiektu, iedną tylko. W pierwszym przypadku bogaci stanowiliby względem wyborow, a w drugim większość gdyż każdy maiący 300 fr. ma prawo głosowania. Castel-Bajac miał żywą mowę, w którey za ultraroialistami mowił, wystawiaiąc ich wierność, ich cierpienia i prawo do nagrody po 25 latach prześladowania.

Izraelici Francuzcy, osobliwie wschodnich departamentow, żądaią przywrocenia im w zupełności prawa obywatelstwa, które im kodex cywilny nadał, a Bonaparte wyrokiem swoim w roku 1804 im odiął.

P. Manno, człowiek bardzo wykształconego umysłu i gładko Francuzkim ięzykiem mowiący, przybył tu przez Marssyliią iako sprawuiący interessa Tureckie, i był zaraz przez Municypalność i izbę handlową powitany.

Na wniyściu do ciaśniny Gibraltarskiey, korsarz z Buenos-Ayres zabrał Hiszpański okręt S. Piotr, do Kadyxu z piastrami, kokcenilą i innemi drogiemi towarami płynący.

Zwłoki Marszałka Ney pochowane zostały na cmentarzu Pere la Chaise. Ale gdy cmentarz ten zaczął potem bydź często od wielu ludzi odwiedzany, odgrzebano zatem te zwłoki i zawieziono ie do pogrzebania w byłych iego dobrach.

W kantonie Genewskim iest teraz na przeday wieś, którą dawniey do byłey Cesarzowey Józefy należała.

Zapewniaią (wyraża iedno z pism tuteyszych) że na xięgarskich jarmarkach w Niemczech, pokazało się tego roku do 300 kalendarzyków. Tak bogatemi nie iesteśmy, bo nie możemy ich iak 74 wykazać; ale te przechodzą w smaku, rozmaitości i originalności Niemieckie. Jak dalece niektóre z nich są nauczaiące, dowodzi Kolęda od oyca familii, która podaie sposób zebrania znacznego maiątku przez odkładanie od urodzenia po 1 su codziennie. Przez ten łatwy sposób dowiódł P. Guillot w tabeli swoiego kalendarzyka, iż do 60 lat zebrać można 9729 fr. a dziewczena do 16 lat mieć może 4685 fr. 10 cent posagu, rzucaiąc od dnia urodzenia po 10 su do karbonki. Do 30 lat wynagrodzić iey mogą utracone wdzięki uzbierane 9742 fr. 70 cent. a w roku 60 pomnożone do 87.292 fr. 5 cent dać iey męża, którego młodość i piękność dać iey nie mogły. Na zawstydzenie Niemców, którzy nader drogo swoie kalendarzyki sprzedaią, dostać tego kosztownego dziełka można z wyzłacanemi brzegami za 12 su.

Wyszło tu także niedawno pisemko P. Benjamina Constant pod tytułem: "De la doctrine politique qui peut réunir les partis en France.,,

Niektóre tuteysze dzienniki zaczenaią ucinść Panią Stael. Jeden z nich opowiada: "Pani Stael miała niedawno u siebie w wieczór liczne i dobrane zgromadzenie. Zabawy były rozmaite: Gry, tańce i dyplomatyka. Naypięknieysze Panie Paryzkie zaszczycał wykwintny ubiór i gruntowna wiadomość administracyi rządowey. Mówiły wiele o Pani T. i planie powszechney konstytucyi dla Europy, który im wielki czyni zaszczyt. Panna C. uzyskała wszystkich pochwały za wygranie z cudną zręcznością na fortepiianie sonaty. W proiekcie iey do ustawy względem zgromadzeń publicznych nie znaleziono, tyleż talentów; wszelako słuchana była mile, ażeby iey nie zrazić w dawaniu zdania swego w sprawach publicznych. Pani F. śpiewała piosnkę i czytała uwagi nad budżetem, któremi wszystkich słuchaczów zachwyciła, i t. d.,,

DODATEK
DO Nro 5.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 15 STYCZNIA 1817 Roku WE SZRODĘ.

Z Frankfortu d. 31 Grudnia.

Seym Niemiecki nie ma na przyszłość iak iedno posiedzenie w tygodniu miewać. Na 13tem posiedzeniu wydał seym względem żądania żydow Frankfortskich następuiący wyrok: " Senatowi wolnego miasta Frankfortu udzielone ma bydź odwołanie się Jzraelitow Frankfortskich do seymu przeciw usunięciu ich od prawa obywatelstwa, ażeby w przeciągu 2 miesięcy podał udowodnione do tego powody lub zagodził rzecz tę i seymowi o tem zdał sprawę. „

Od 1go Stycznia zaprowadzone zostanie nowe urządzenie w zareńskich prowincyiach W. Xcia Hesko-Darmstadskiego. Opłata pocztowa iest w tych kraiach o połowę zmnieyszona.

Od brzegow Menu d. 31 Grudnia.

Król Wirtemberski zabawi w Frankforcie pod nazwiskiem Hr. Urach do 2 Stycznia.

Poselstwo do Rzymu od Krolestwa Hanowerskiego, dla ułożenia się względem spraw kościoła Katolickiego w tem królestwie, dla tego do skutku nie przyszło, że Oyciec S. podług naynowszych doniesień, oświadczyć miał, iż z poiedyńczemi państwami nie chce wchodzić w układy, ale z seymem Niemieckim ułożyć się względem spraw kościoła Katolickiego dla całych Niemiec.

Z Bawaryi piszą: " Nędza pomiędzy ludem iest bardzo wielka i coraz bardziey powiększa się przez drogość zboża. W iednym cyrkule zabito iuż 36 koni i przedano z nich mięso wieśniakom po 5 kr. funt. Psy nawet służyły w niektórych mieyscach ubogim za pokarm. Rząd pospieszył im iednak na pomoc i zasilił ich żywnością. „

W karczmie Lichtenau w okolicy Paderbornu zabito d. 15 Listopada 4 prowadzone dla panuiącego Xcia Schwarzenberga-Sondershausen z Anglii 4 konie, które 4500 talarow kosztowały. Koniuszy i masztalerz poszli o godzinie w pół do 7mey do karczmy na wieczerzą, zostawiwszy same konie wstayni. Niegodziwy iakiś człowiek wpadł tymczasem do stayni i porozrzynał koniom brzuchy, tak iż o godzinie 7mey gdy do stayni wrocili,

zastali iuż dwa nieżywe, trzeci zdechł tey ieszcze nocy, a 4ty następney. Piąty koń, który był małey wartości, został nietknięty. Xżę wyznaczył 100 luidorow za odkrycie sprawcy tego czynu. Jakoż odkryty został; iest to handlerz końmi, który dostawiał dotąd konie do stayni Xcia i przez naiętego człowieka z okolicy Gettingi popełnił tę zbrodnią.

W Wiedniu rozchodzi się pogłoska, że seym Niemiecki chce proponować Arcy Xciu Jmc. Karolowi dostoyność feldmarszałka związku Niemieckiego.

W Augsburgu kupiec Ullman na półmilliona, a w Frankforcie żydowski Dom Spiro na 1½ mill. Zł. r. ogłosili się bankrutami.

W królestwie Wirtemberskiem nikt nie może używać tytułu taynego radcy, kto nie iest nim aktualnie. Król tamteyszy zamierzył sobie w wydatkach Dworu oszczędzić 2 mill. Zł. r. Liczba ludzi staiennych została z 200 do 50 zmnieyszona. Kto kupi 8 małp z tamteyszego zwierzyńca otrzyma w przydatku 9tą.

Teraźnieyszemu Cesarzowi Tureckiemu urodziło się od 1809 roku 14 dzieci, 8 córek, 6 synów, lecz wymarło aż do 4 córek i iednego syna, Xcia Abdul Hamida. Naymłodsza córka Emina spaliła się podczas ostatniego pożaru w letnim pałacu.

Z Bruxelli d. 31 *Grudnia.*

W tych dniach Prokurator Królewski kazał z iednego z tuteyszych domow zabrać znaczną liczbę exemplarzy szpetnego paszkwilu przeciw Królewskiey rodzinie Francuzkiey. Paszkwil ten nie iest iednak płodem żadnego Belgiyczyka.

Onegday płacono w Gandawie Hektoliter pszenicy 40 fr. a worek ziemniakow 16 fr. W Namurze i innych mieyscach zostało wiele ludzi za przestąpienie zakazu wywozu zboża pieniężnemi naznaczeniami ukaranych.

Rząd nasz podobnie iak Pruski używa odwetu przeciw tym kraiom, które niedozwalaią wywozu zboża do Niderlandow. Zresztą wspiera dozwolony handel.

Z Włoch d. 19 *Grudnia.*

Teatr Królewski S. Karola w Neapolu iest iuż ukończony, i będzie 12 Stycznia w rocznicę urodzin Króla otworzony. — Napływ cudzoziemcow w Neapolu iest teraz daleko większy niżeli po inne lata, osobliwie Anglikow. — Król Neapolitański odwołał swoiego posła z Stambułu, Hr. Ludolf, a syna iego na to mieysce mianował. Pierwszy oddał W. Sułtanowi podziękowanie Króla za dobre przyięcie zmarłey iego małżonki Królowey Karoliny.

W Rzymie P. Taylor stawił znowu przed Oycem S. wielu znakomitych Anglikow, których J. Świątobliwość naygrzeczniey przyiął, a między innemi kilku professorow główney szkoły Oxfordskiey. — Oyciec S. postanowił, aby zgromadzenia zakonne oboiey płci stały się dla społeczności użytecznemi przez kształcenie młodzieży, i t. d.

Do Genui przybył od Wicekróla Egipskiego ajent handlowy. Podług oświadczeń tego ajenta iest życzeniem Wicekróla podnieść handel swoiego kraiu, i tym końcem chce wniyść w przyiacielskie stosunki z Sardyniią.

Do Civitavechia zawinęły dwa Amerykańskie okręty z wielu Podróżnemi,

którzy upraszali i otrzymali passporty do Ameryki.

Przyczyną złożenia z tronu Cesarza Chińskiego Kia-King bydź ma, podług pism Rzymskich, przestąpienie ścisłego zachowania ustaw i konstytucyi państwa, do czego Cesarz nakłoniony był przez nierozsądną rądę swoich Ministrow i rzezańcow. Chińczykowie patrzeli z gorszeniem, że Kia-King kazał zasłonić obrazy Bożkow w świątyni swey rodziny. (Wiadomo, iż ludź wschodniey Tartaryi, Monszu zwany, w połowie 17go wieku opanował Chiny i swoiego dowódcę na tronie osadził, który przyiął ustawy i konstytucyią Chińską. Lecz w roku ieszcze 1802 usiłowali Chińczykowie Xcia z dawney swoiey rodziny osadzić na tronie, co im się iednak nie udało.)

Podług gazety Rzymskiey 5ciu zbiegłych zbirów, którzy bawili się w prowincyi Sabina rozboiem, schwytanemi zostali przez żandarmów w karczmie pod Ricetto. — Lucyian Bonaparte powrócił z swoią rodziną z Freskati do Rzymu. Jego siostra Paulina Borghese przyymuie u siebie wielu Anglików; odwiedzaią ią nawet nayznakomitsze członki opozycyi, iak n. p. Margr. Landadown, i t. d. Powrót Oyca S. na mieszkanie do Watykanu daie się iuż dobroczynnie czuć; okazał się zaraz w tey części miasta ruch i zaprzestane roboty około tego pałacu rozpoczęły się na nowo.

Z Bielefeld d. 28 Grudnia.

Do sławnych naszych rękodzielni płócien i obrusów nadszedł także niedawno między innemi znaczny kommis dla Króla Haiti. (Chrystofa na St. Domingo.) Między innemi zamówiono w naypierwszey z tuteyszych rękodzielni kosztowne stołowe nakrycie, do którego Król Henryk I. przysłał rysunek swoiego herbu. Między ozdobami tego herbu znayduie się uwagi godny napis: *Dieu, ma cause et mon epée.* (Bóg, moia sprawa i szpada.) Oprócz powyższych zamówień zakupiono także w Bremie i innych miastach dla Królowey Haiti po drogiey cenie wiele serwissów, brylantów, pereł i innych kosztownych rzeczy.

Z Sztokolmu d. 24 Grudnia.

Król wyznaczył kommissyią, dla ułożenia planu ulepszenia stanu siły morskiy. Nie ma ona bydź zmnieyszona. Cieśle okrętowi w Karlskronie i robotnicy, iakkolwiek liczni, maią bydź utrzymanemi; naystarsi z nich maią w pieniądzach i zbożu pobierać wysłużoną płacę, i tyle tylko pracować ile ich siły dozwolą.

Za pomocą przedsięwziętych przez rząd środków żadna z naszych prowincyy z powodu tego roczniego nie urodzaiu nie będzie cierpieć niedostatku. Królewicz Następca tronu, oprócz rządowych środków, zapobiegaiąc potrzebie Norwegii, kazał zakupić znaczny zapas zboża i pomiędzy ubogich mieszkańców miast i wsiów rozdać. J. Królewicowska Mość wsparł także szpitale chorych i ubogich w Chrystyanii.

Rozmaite Wiadomości.

Wiadomo, iż Anglicy od kilkunastu lat prowadzą Indygo w schodniey Indyi. Z rozprawy, którą P. Jaume St. Hilaire niedawno w akademii Paryzkiey miał, okazuie się, że to Indygo nie iest, iak zwyczayne, płodem rośliny, ale drzewa, które na naypodleyszy nawet ziemi rośnie i wielkie iego liście daią nayprzednieysze Indigo.

Konsystorz i kollegium szkolne dla W.

Xięztwa Poznańskiego rozpoczęło swoie urzędowanie d. 19 Grudnia r. z.

Mieszkańcy kraiu Lauenburgskiego pochlebiaią sobie, iż na wiosnę będą mieli szczęście widzieć u siebie nowego swoiego Monarchę, Króla Duńskiego.

Zgromadzić się maiący wkrótce seym Szwedzki zatrudnić się ma następuiącemi przedmiotami: 1) Zmnieyszeniem bardziey woyska (iest go ieszcze 24,000; 2) Postanowieniem mniey kosztownych mundurów na wzór Rossyyskich; 3) Poskromienie zbytków; 4) Obmyśleniem sposobów do podniesienia handlu; 5) Poprawieniem skarbu i biegu papierowych pieniędzy; 6) Zabronieniem szkodliwego włóczenia się pokraiu kupczących kramarzów.

Naywiększe stopnie zimna i ciepła.

dnia 8 Stycznia 1817 r.	stopni zim:	— 1, 2
— 9	—	— 2, 6
— 10	—	— 5, 6
— 11	—	— 6, 0

Dnia 13 i 14 Stycznia 1817.

Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
Pszenicy	43 —	42 —	40 —	36 —
— Żyta	36 —	35 —	34 —	33 —
— Jęczmienia	22 15	21 15	20 —	18 —
— Owsa	11 —	10 15	10 —	— —
— Jagieł	46 —	44 —	42 —	39 —
— Grochu	30 —	28 —	26 —	24 —
— Rzepaku	36 —	34 —	32 —	30 —

DONIESIENIA.

Senat Rządzący Miasta Wolnego Krakowa i iego Okręgu. — Stosownie do odebranego doniesienia od Kommissyi Włościańskiey, wskutku Artykułu XI. Traktatu Dodatkowego w Wiedniu dnia 27 Kwietnia i 3 Maia 1815 zawartego postanowioney; oznaymuie, iż w miesiącach Maiu i Czerwcu roku 1817 różne Realności w bliżkości a naydaley pół mili Niemieckiey od Krakowa położone, w następnych zaś latach nieco dalsze z których iedne do prowadzenia Gospodarstwa rolnego i ogrodowego, inne do zakładania Fabryk i rękodzielni Sukiennych, Płóciennych, Garbarni, Papierni, Hamerni etc. są sposobne, tudzież Młyny, Browary, Austerye na Licytacyią w kupnego wystawione, co zaś do zakładania fabryk z wolney ręki, na czynsz wieczny wypuszczone zostaną, o których równie iako i o kondycyiach Dzierżawy wieczystey w Biórze Kommissyi do ustanowienia Praw własności i powinności Włościan przez Trzy Nayiaśnieysze Dwory do Wolnego Miasta Krakowa delegowaney, każdego czasu chęć Zadzierżawienia maiący dowiedzieć się może. — W krakowie dnia 4 Stycznia 1817.

Wodzicki, Prezes. S.

Mieroszewski, Sek. Jen. Senatu

Rozaliia Verpilot, małżonka Ludwika Józefa Verpilot, zostaiącego w woysku Polskiem przy parku artyleryi, w korpusie ś. p. J. O. Xcia Poniatowskiego, nie maiąc od tegoż męża swoiego od czasu rozpoczęcia się woyny w roku 1812 i wkroczenia woysk Polskich do Rossyi żadney wiadomości; uprasza ktokolwiek mógłby mieć iaką o nim wiadomość czy żyie lub zginął, aby przez miłość bliźniego raczył donieść do Redakcyi gazety Krakowskiey, za wszelkie z tego względu wynikaiące koszta przyrzeka natychmiast z wdzięcznością zwrócić.

Autor dzieła Architektury, maiąc sobie przez Redakcyą W. Jmci P. Kapitana Kado wykazaną omyłkę *na karcie* 31 *Rozd. o Miarach w wier.* 1, Ma honor upraszać wszystkich posiadaiących to Dzieło, żeby po słowach *iest to* wpisali na górze *połowa* a do słowa szerokość dodali *i* bydź albowiem powinno, *iest to połowa szerokości.*